

શ્રી વિનય.

જ્ઞાતાં વાઘેલી.

નાટક ગાયનો.

છપારો પ્રાસદ કરનાર.

SHRI DESHI NATAK CO. LD

શ્રી દેશી નાટક કંપની લીમીટેડ.

ધેલાભાઈ દોલતરામ દલાલ.

એજન્ટસ.

અમદાવાદ.

ધી " હાયમંડ બુથિલી " પ્રોન્ટીંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યાં.
કૌમત બે આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ].

અનુક્રમાંક ૧૯૮'૨૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ભાત્રા વાદ્યેલી ખાટકનાં

ગાયનો

વિષય ૬ - : ૨૦૭

શ્રી વિનય.

લાલાં વાંઘેલી નાટકનાં ગાયનો.

શ્રી દેશી નાટક કંપની લીમીટેડ.

આવૃત્તિ ૧ પહેલી.

પ્રત ૩૦૦૦.

અંચ સ્વામિત્વના સર્વ હક પ્રસીદ્ધ કર્તાએ (કંપનીએ) સ્વાધીન રાખ્યા છે માટે પ્રસીદ્ધ કર્તાની રજા સીવાય કોઈએ છાપવું, છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું, કે ભજવવું નહીં.

અમદાવાદ.

હાયમંડ બુચિલ્ડી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

દેવીદાસ છગનલાલ પરીએ છાપ્યાં.

ટે. સલાપોસના ઘરવાળે.

સંવત ૧૯૬૩ સને ૧૯૦૭

કીમત ૦-૨-૦ (બે આના)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોમ્પીયુટર-સંસ્થા
૧૯૮૨

શ્રી વિનય.

લાલાં વાઘેલી નાટકનાં મુખ્ય પાત્રો.

પુરુષ વર્ગ

અહમદશાહ.....અમદાવાદનો બાદશાહ

ઉદયુક્તખાનજી.....બાદશાહનો માનીતો સરદાર

કન્હુભાઈ.....બાદશાહનો કારભારી

જંસીલાલ.....કન્હુભાઈનો નાનોભાઈ અને લાલાંનો પ્રિયતમ

બક્ષીજી.....બાદશાહનો ખાનગી કારભારી

જેતોજી }બાદશાહના જીવમયી બહારવટે નીકળેલા

વરહોજી }વાઘેલા રબપુતો, લાલાંના ભાઈઓ

કંચન.....બક્ષીજીનો પુત્ર.

આમંતજિંદ.....ખીહોલનો ખંડીઓ ઠાકોર

બહારવટીઆ—આરખો—પાલખીવાળા—લુલીયો—સીપાઈઓ—કામ.

દેવ—ઝવેરીઠાકા—ચોર—ઠગ—રબપૂતો—વિગેરે વિગેરે.

શ્રી વર્ગ.

હુરમાએમમ.....બાદશાહની માનીતી બેગમ

લાલાં.....જેતોજી તથા વરહોજીનો બહેન—બાદશાહની.

નામની બેગમ, અને જંસીલાલની પ્રિયતમા.

મહેન્દ્રબા.....કન્હુ ભાઈની નવી સ્ત્રી.

રાજેન્દ્રબા.....જંસીલાલની સ્ત્રી. બક્ષીજીની મોટી પુત્રી.

અજેન્દ્રબા.....બક્ષીજીની સ્ત્રી.

આરન.....બક્ષીજીની નાની પુત્રી.

નાયકા.....ઉદયુક્તખાનજીની રખાત.

માતારીઓ—સખીઓ—વારાંગનાઓ—દાસી . વીગેરે વીગેરે.

શ્રી વિનય લાલાં વાઘેલી નાટકનો ટુંક સાર.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ. સુત્રધાર, બાળાઓ—

પ્રવેશ ૧ લો—અહમદશાહના જીલમથી ખ્વારવટે નીકળેલા જેતો-
જી તથા વરહોજી વીમાસણુમાં, કન્હુભાઈની જાન આ-
વવાની ખબર, જાનને છુટવી, વર કન્યાને કેદ, ગરાસ
મેળવવાની કન્હુભાઈની ચુકતી, સર્વને છુટા કરવું,
દુશ્મન મટી દોસ્ત, લાલાંને કન્હુભાઈને સોંપવી, વિ-
દાયગીરી.

પ્રવેશ ૨ જો—લોકોના ભરમાવ્યાથી બળી ઉઠેલી બંસીની વહુ
રાજેન્દ્રબા, બંસી તથા લાલાંનું હાસ્ય વિનોદ કરતાં
આવવું, રાજેન્દ્રનો ખમણો બળાપો, સંતાપ સાંભળવું
ઠ્ઠેર લેવા નીશ્ચય, લાલાં તથા ખ્હેનપણીઓનો હાસ્ય
વિનોદ.

પ્રવેશ ૩ જો—બક્ષીજીનું ઘર, મજેન્દ્ર તથા બક્ષી, પુત્રી રાજે-
ન્દ્રની બવની ભાવટ ટાળી લાલાંને ફસાવવા નિશ્ચય
ઉદ્મુલ્કખાનજીનું આવવું, પ્રેમવાર્તા ઉદ્મુલ્કખાન-
જીની ખુશાલી, હવાઈ વિચારો, ઉગ્રણીની તાલમેલ.

પ્રવેશ ૪ થો—ઉઝણીએ જતો બક્ષીજીનો પુત્ર કંચન—સાલા
તથા આરતનો પ્રેમસંવાદ.

પ્રવેશ ૫ મો—બાગમાં ઉઝણીનો દેખાવ, લુધીઆની મન્મત,
પાલખીવાળાઓનું આવવું, ચીફીથી પોગગતું કુટુંબ,
છંછેડાએલી વાઘેલી રજપૂતાણીનો કાપ, પોતાને બદલે
બક્ષીની પુત્રી આરતને મોકલવા નિશ્ચય, હાથનાં ક-
ર્ચાં દેશે.

પ્રવેશ ૬ ફો—જેતોજી તથા વરહોજી, ખંઢારવટીઆઓને ઉસ્કેર-
ણી, કન્ડુભાઇની ચુકતી પ્રમાણે સરખેજના રાજા તરફ
જવા તૈયારી.

પ્રવેશ ૭ મો—ઉસ્મુદ્દકખાનજીના લાલાને મળવાની ખુશાલીમાં
હવાઇ વિચારો, લાલાને બદલે આવેલી આરતને લાલા
માની સ્હેર મેળવવા ધામધુમ, આરતના મનસ્વી ક-
ધડા, જેતોજીથી ઉસ્મુદ્દકખાનજીનું ખુન, આરતનો
બચાવ, પસ્તાવો.

પ્રવેશ ૮ મો—બંસીના પ્રેમમાં ઘેલી બનેલી લાલા, કામદેવનું
પ્રત્યક્ષ પ્રગટ થવું, બંસીથી મેળાપ, હાસ્ય વિનોદ.

પ્રવેશ ૯ મો—સરખેજનો રાજા, કુરમા બેગમ તથા સાહેલીઓ-
ની સ્વારીનો દબદબા ભરેલો દેખાવ, ખંઢારવટીઆની
બહાદુરી, કુરમા કેદ, બદલામાં ગરામ પાછો અપા-
વવાનું વચન આપવું, રજપૂતોની ઉદ્ધારતા.

ટેબલો.

અંક ૨ બે.

પ્રવેશ ૧ લો—હરમા બેમનનું સયનગૃહ, સાહેલીએને વિદાય કરી હરમાનું રીસાર્થ બેસવું, બાદશાહનું આવવું, કારણ પુછવું, ગરાસ પાછો આપવા માગણી, બાદશાહની કબુલત, જેતાજીને બોલાવી ગરાસ પાછો સોંપવો, કારભારી કન્દુભાઇની કુનેહ, લાલાને બાદશાહ સલામતના તખ્તને સોંપવી, બાહોલનો સામંતસીંહ ચઢેલી ખંડણી ન આપતાં રજપૂતોને હથેરી ખંડ ઉઠાવવાની તૈયારી કરી રહ્યો છે એવી સુખા સાહેબ મારફતે ખબર, જેતાજીને સામંતસિંહને સમજાવવા બાદશાહનો હરમાન.

પ્રવેશ ૨ બે—કલ્પુલકખાનજીના । મરણથી નોંધારી થઇ ગયેલ તેની રખાત ગુણીકા, જવેરી નથુ કાકા, ગાન તાન તથા મન્મત, હાર વેચવા આપવો, જવેરી કાકાનું હાર લઇને જવું, મારને બોલાવવા મોકલેલ છોકરીનું ચોરને લઇને આવવું, હાસ્ય વિનોદ, બીજી છોકરીનું હમને લઇને આવવું, ચોર તથા ઠગની હરીશાષ.

પ્રવેશ ૩ બે—પ્રેમ ધેલી લાલા તથા તેની લલુતામાં કુબેસે સ્હેરી બંસીલાલ, વાણી વિનોદ.

પ્રવેશ ૪ લો—સામંતસિંહની જાવણી, હરકરી નાચ જેતાજીનું આવવું, સામંતસિંહનો તિરસ્કાર, જેતાજીનો બહેર લેવાનો નિશ્ચય.

પ્રવેશ ૫ મો—મિથ્યાભિમાની ઝવેરીકામ, કમનું રજવાડી કાકમાં ચોર સાથે આવવું, ઝવેરીને શાપ ખવડાવી, ચોરીના કારનું પાણી કરી આજ્ઞા જવું, ઝવેરી નચ્યું કામને બળાપો.

પ્રવેશ ૬ મો—બંસીલાલ તથા તેની સ્ત્રી રાજેન્દ્રબા, વિનોદ વાર્તા, કંચનનું આવવું, સંતાર્થ સાંભળવું નિર્દોષ કંચનની નિર્દોષ પ્રેમ ગમ્મત, લાલના લગ્નની ખુશાલીમાં વાડીએ જવા તૈયારી.

પ્રવેશ ૭ મો—સામંતસિંહના મહેશ્વાથી બળા ખાખ થએલો જેતાજી, બુલનો પરતાવો, અફસોસ, આત્મહત્યા કરવા તૈયારી, કન્દુભાઇનું આવી અટકાવવું, બહેર વાળવા નિશ્ચય, બાદશાહનું આવવું, ચઢાવી સામંત-સીંહપર ચઢાઈ કરવાનો હુકમ લેવો, સામંતસીંહને હરાવી તેની દીકરી મૈનાકને કેદ કરી લાલની દાસી બનાવવા વિચાર.

પ્રવેશ ૮ મો—સામંતસિંહ તથા રજપુતો, હસ્કેરથી, જેતાજી તથા વરહાજીનું યવન લસકર સાથે આવવું, અપાકપી લઢાઇ, જેતાજી તથા વરહાજીનું સામંતસિંહના હાથે મરણ, સામંતસિંહનું લઢાઇમાં પડવું ધડરના કુમાર તથા મૈનાકની દીલગીરી.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ મહેલો—લાલાં બેગમનો મહેલ, પ્રભુ ભક્તી, રાજેન્દ્રનું આવું, વાણી વિનોદ, બાદશાહની સ્વારી, લાલાંની સશ-
ધથી મામણી, છ માસનું વૃત્ત છે કંઠી લાલાંનું પો-
તામાં લુપ્ધ થએલ બાદશાહને ઉડાવવું ખંસી લાલની
પોતાના કારભારી તરીકે નીમણું કરાવવી. ખુશાલીમાં
બહુ નાય

પ્રવેશ બીજો—લાલાંની દાસી તથા હુરમાની દાસીની સત્તા ભવે
મારામાર હુરમાની દાસીનો હુરમા બેગમને ચઢાવી લા-
લાંના પીવાના દુધમાં ઝેર આપી મારી નાંખવા નિશ્ચય.

પ્રવેશ ત્રીજો—અહમદશાહ બાદશાહનું જયનગૃહ વાર્તા કહેનાર
હજુરીઓ દીલગીરી દુર કરવા નાય ચોરનું ઠમ સાથે
ચોરી કરવા આવું વાર્તા કહેનારને કદ કરી પોતે
વાત કહેવા સશધથી બેઠી જવું. છેવટે તાજ ચોરી
ઠમ સાથે ચાલ્યા જવું.

પ્રવેશ ચોથો—લાલાંનું જયનગૃહ, પ્રેમ ઘેલી લાલાં, ખંસી સાથે
બહાલનો વાણી વિનોદ દુધ પીવું, આગળથી કરેલી
ગોઠવણ પ્રમાણે દુધમાં ઝેર અસર ખંસીનો ગભરાટ
બાદશાહને બોલાવવા. લાલાંનું દુઃખ જોઈ ગભરાટ લા-
લાંની જાંતતા, મરણ સમય, પ્રેમ ઘેલી લાલાંનો ખંસી
લાલપર કાવમનો ઉપકાર-મરણ-ટુંકો.

પ્રવેશ પાંચમો—ચોર તથા ગણીકનો સંસાર બ્યવહાર.

પ્રવેશ છૂટો—કબરસ્તાન, લાલાં પાછળ પ્રેમ ગાંડા ધએલ ખંસી
 તથા બાદશાહ પ્રેમ રિયારો ગેખી અવાજ ઘેલછામાં વધારે
 કબરનું દ્રાટવું લાલાંના છાયા શરીરનું પ્રત્યક્ષ પ્રગટ
 થવું, ખંસીનું ભેટવા દોડવું, ગેખી અવાજ, પ્રેમમાં
 મસ્ત ખંસીની પ્રેમ ઘેલી લાલાંને મળવા આત્મ હત્યા.

પ્રવેશ સાતમો—કબરસ્તાનમાંથી પરસ્તાન પ્રેમીઓનો જવ
 બાદશાહની વિસ્મયતા.

ટીપ્પણી.

શ્રી પાર્થનાથાય નમઃ

શ્રી વિનય દાદાં વાઘેલી નાટકનાં ગાયનો.

અંક પેહેલો.

મંગલાચરણ.

સૂત્રધાર—

શ્રી ગૌરીવર વરદાતા

તું છું ત્રિભુવન ત્રાતા—

શ્રી ગૌરી.

માયા માંહી તણાતા

જગજન ગોથાં ખાતા

રમરતાં તું સુખી થાતા—

શ્રી ગૌરી.

વિનય તણી વિનતી ઉરે ઉમિયા પતિ તું ધાર

કામદહન ! શુભ કામઆ પાઠ પાર કીરતાર—શ્રી ગૌરી.

ખાળાઓ—

મીઠી મીઠી વિશ્વની રાણીરે (૨)

મીઠી સિતિ સોજો વખાણીરે (૨)

લોહુ વિણુ રે' એ અજાણીરે
જાણુ કેાક નિરલા માણીરે.

વહે એમ વેઢની વાણીરે—

મીઠી,

સાચી સંસાર કમાણીરે

જોઈ જોઈ જોઈને જોજો—

સાચી.

સુખી નર તે, પ્રીતી વરતે, જીવે મરતે,

સાથે રાખી સલુણી શાણી

પ્રીતી એધાણીરે

પુરે આશ સારંગપાણીરે—

દુમીઠી.

ગાનારીઓ—

૧

દેખીતા હુંગર જહેનને ંહાલેરા લાગ્યા

માતાના જોળા જહેને વીસારી મુક્યા

સાસુના જોળા ંહાલા લાગ્યારે મહેન્દ્રખાને—દેખીતા.

પીતાના જોળા જહેને વીસારી મુક્યા

સસરાના જોળા ંહાલા લાગ્યારે મહેન્દ્રખાને—દેખીતા.

કન્હુભાઈ—

૨

રહે ખીર ધરી પ્રિય ખ્યારીરે

સતીઓ દુઃખ દુનીઆમાં પામે

અંતર જોને વિચારી—

રહે.

ચોક્કરે વળશે શું ંહાલી ?

ઠાલી ભવ ધસરાશે

જેને રસીલી મન વિચારી

રહાય થશે ગિરિધારીર— રહે.

અહલ્યા તારા દ્રોપદી મંદોદરી દધાન્ત

સીતા દુઃખ સંભારીને સુહરી કર મનશાન્ત-- રહે.

લાલાં—જેતોણ--

૩

જઉછું વીર વીખુટી થઇ જઉછું

સુજ મનધન વન માંહી મુકી

વીર જઉ-દુર જઉ-દુઃખી થઉ-

જા તું જા

જા સુખેથી જા-જા મુખેથી જા-

જાઉં વીર મે'લી, યાતી નહીં બેલી,

થાશે ઇશ બેલી-

ધરીધીર દીલગીર નહીં યાતી-વીર જઉ-જઉછું--

લાલાં—

૪

પશુ પંખી હુંથી સુખી ચાહે તહેને ચાહ્ય

વર વરવાની લાહ્યમાં હું પડી પેટી માંહ્ય-

વાડી ખીલેલી માળી વિનાની

વિષ્ણુ સિંચન સુકાય—વાડી૦-

મોહન મનહું હરનારા

કામી કામણુ કરનારા

ઠહેલા ઠહાલમ વરનારા

આવોળ મન મકલાય—વાડી—

લાલાં—સાહેલીઓ—

૫

મ્હારી લોળી સાહેલી વર ઘેલી શું થાય ?

જાને જાને ચળેલી, કેમ કેવી મ્હી ઢાય ? —મ્હારી—

પ્રેમ માટે કમળમાં જમર કેદી થાય

પ્રેમ માટે સાહેલીનાં મ્હેંણાં તું ખાય —મ્હારી—

પ્રેમ માટે પતંગો દીપકમાં જળાય

વાહ મહન અગન ત્હારો અજળ મહિમાય —મ્હારી—

બક્ષીજી—

૬

વાહ બન્યા બક્ષીરાજ રાજ તાજ બક્ષીરાજ

મારનાર તારનાર બક્ષીરાજ

યુક્તીને પ્રયુક્તી હાથ

તાલ મેળ લેળ સાથ

(૨)

કામીના દીવાન ખાસ બક્ષીરાજ

ખાઉં ખાઉં ખાઉં બધેથી ખાઉં હું

આમથી તેમથી કુટી લુંટી ખાઉં

યુક્તીને પ્રયુક્તી હાથ

મંત્ર જંત્ર તંત્ર સાથ

લોળાને જમાવે ખાસ બક્ષીરાજ—

કચ્છન—

૭

સરભરા આજે મે'માનની કરીશું
 ખેરી ઝોઠી આમ તેમ રોકમાં ફરીશું—સરભરા.
 લાડુ દયો વેખર દયો જલેખી
 પંગત માંહી પીરસીશું
 રૂમઝૂમ ખેરી ઘરણાંને ગાંઠાં
 કોઈથી ન આજે ડરીશું—સરભરા.

આસ્ત—

૮

મહોટો કુસુમશર મહીમાય હુથી કેમ કરી કહેવાય ?
 પુષ્પ ધનુષ્ય એ ધારે કરમાં
 ભ્રમર તણી શુભ પશુછ બનાવી
 મનહર મુગ્ધા નારી નેત્રનાં
 બાણ તણી લે રહાય—મહોટો.
 સૈન્ય જુઓ તો દીન અબળાનું
 ઋતુવસન્ત તણી સરદારી
 જડમતીના ચંદ્રમાથી
 હીવાનગીરી થાય—મહોટો.
 શીવ સમો મહોટો અરી માથે
 અંગ વિનાનો બાળક આછે
 ત્રણ જગતને તો'ય ધુભવી
 વરસાવે હીલ લાલ—મહોટો.

લુલીઓ—

૯

રે લુલીઓ મહાલે મઝામાં

ધમચકડ લે ભાઇ બક્ષીની વાડીએ—

ટાંટીઓ રાંટે રળીઆમણો

કરમ કરે તે કાંઈ કરેના—રે લુલીયો.

કામ કરો પણુ ઠેરના ઠેર

રખડો રઝળો ઘેરના ઘેર

ભરમ ભાગે ન કાળો ર

કરમ વિના કાંઈ ન શ્કેર

હોડ હોડા હોડ હોડ હોડા હોડ હોડ હોડા હોડ

શીલ કરો ?

રે લુલીઓ.

લાલાં—

૧૦

મહારૂં કહ્યું માન મનવા ! ધાયું ધણીનુંજ યાય

ધયું ધણીનું યાય અવિચારી !

ફાગંટ ફટ શું કુલાય ? (૨) —મહારૂં—

ખાડો ખોદે તેજ પડે,

પોતાનું પોતાને નડે,

હાથે કયાં વાગતાં હેથે

વાળું છે તેનુંજ લક્ષીને લખએ—

મુક અભિમાન મનવા ! સાચાને સાચાની સા

—મ્હારૂં—

ઉલ્લુલ્લખાનલ—

૧૧

આવી ખ્યારી આવશે ખ્યારીરે

દેશે દીલ બળતું ઠારીરે

દેશે દીલ બળતું ઠારીરે

ગોરી ગુણવંતી મ્હારીરે—આવી —

રસીલા, છખીલા, છોગાળા,

કહી બોલાવશે —(૨)

આવેલ જાઓલ નહિ રીસાઓલ

કહી મનાવશે—

રસીકલઆ, રસીકડીહાં,

અહાહાહાહા, ઓહોહોહોહો—(૨) આવી—

આરત—ઉલ્લુલ્લ—

૧૨

જાઓ જાઓ દુર જાઓ નસતાવો લાલા

આવો આવો ન રીસાવો રીઆવો ને જાળા

ખ્યારી માન—મ્હારૂં માન—બુલાચુ રસીલી જાન જાઓ—

પાચે પડીને ખ્યારી મનાવું

રાખો કંઈ સાન, થાશે અપમાન,

કરો ન હેરાન.

હાં—મુકો ઠાલા આળા—જાઓ—

આરત—ઉલ્લુલ્લ—

૧૩

મ્હારે માટે મંગાવો સરદાર હૈયાહાર હાર મોતીના
પ્યારા પ્હેરી રીઝાવું પ્રાણાધાર પણીદાર હાર
મોતીના—મ્હારે—

જાઓ રસીલા પ્હેલા પ્હાલમજી મ્હારા (૨)

લે લે આ લઈ આવું રાહ જોતીના

પ્યારી રોતીના આંસુ દહોતીના

જીવન ! જીવન આભારી, રસીક આ પ્યારી

રસીલા જઈ વારી, મોહકારી, મુરતી મનહારી. —મ્હારે—

લાલાં—

૧૪

અંગમાં અનંગ રંગરેલે ઓહો

આજ મ્હારા અંગમાં અનંગ રંગરેલે

કામથી ન કામ કાંઈ સુઝતું અરેરે

પ્હાવરી બનાવી બંસી છેલે—ઓહો—

શુદ્ધ સાન માન અપમાન હું બુલીધું

ભામિનિ ભભાવી અલખેલે—ઓહો—

હામ હામ સામથી ન કામ છેતરાતો

કંઈકને ખોલાવી ખેલ ખેલે—ઓહો—

લાલાં—

૧૫

ખીચુ આવો ના સતાવો મ્હને બંસી લાલા

લગાડી પ્રીત—(૨)

ખંસી વગાડીને ંહાલની લાલે લાલાંનુ

ચોરીયુ' ચીત્ત—પીયુ—

નાથ વેરણ નીંદલડી થઈ

ચોખ સાદાળી ગમે ન ગીત

પળ વિપળ યુગ થઈ ગઈ

તાન ખંસીનિ ખંસીનુ' ગીત—ખંસી—પીયુ—

તન મને ધન મ્હારાં નથી તણખ તણખ જીવ થાય

મદન અગન છુઆવવા લાલાં લાલ ! મુંઝાય—ખંસો—પીયુ—

લાલાં—ખંસી—

૧૬

મારગડોરે મ્હારો મ્હેલો મોહનજી

માં રગડો મુને જાવાધો—બહાલી—

કામીની કામી કરી ક્યાંહી ચાલ્યાં ?

આ ઝઘડો વીતાવાધો—બહાલી—નાના મારગડો.

પાલેવડોરે પકડોના પ્રિતમજી

આ વગડો નથી.....

.....રહાવાધો—બહાલી—નાના મારગડો.

જામિનિ જાન જીલાવી જમાવ્યો

થાવાનુ' થાય છે થાવાધો—બહાલી—નાના મારગડો.

રોજનો ભવ્ય દેખાવ.

૨૦૨૦.

આ કંપની થોડા વખતમાં પોતાના બે નવા ખેલો
' નુરજહાન ' તથા ' હમળા લક્ષ્મી ' બહાર પાડશે.

અંક બીજો.

સાહેલીઓ—

૧૭

રંગે ગુલ ચમકા ખીલી કલિયાં દિલે નાચાહકી
દૂની રૌનક બહુક ગઈ ઈસ ગુલશને આબાહકી
લલકારતી હૈયે મિલકે પરિયાં કયા ખુશીકાં રાગની
કાફસે આઈ સદા સુનલો મુખારકબાહકી
ફજલે બારીસે આફત ખો ગઈ આલમકી
હરધર દરસે ખુશિયાં બરસે
હયરાની તૂફાની ગઈ ટલકે

સરસર સર ખો ગઈ—

આફત૦

અધેરથા અબ રોશની હય આમદે ખાતૂનસે
આજ હમ મગરૂર હયે જમ ચૌર અફલાતૂનસે
તુજપર પરવરદિગાર જર ઘર સર સખ નિસાર
કયા હય દિખાઈ નિરાલી બહાર
ઈધર નજર યેગમ આતી
આન દિખલાતી શાન બતલાતી
બન લુખાતી—ફજલે૦—

સાહેલીઓ—

૧૮

હમ વારી વારી આજરે (૨)

મત વારી સુધર સરતાજરે (૨) હમવારી
 વાહ ખિલી કયસી કુલવારી
 સયર કરે' હમ ચલકર સારી
 દિલસે યે સોગ ટાલો, નાહક કયેં રંજ પાલો (૨)
 કુદરતકો દેખો ભાલો, (૨) હોગા સભી સુખ સાજરે
 ખ્યારી-હોગા સભી સુખ સાજરે— હમ—

નાયકા—

૧૬

હાં કહું કોને શરમની આ વાત (૨)
 એ.....હુઃખ માંહિ વીતે છે રાત (૨)
 મુઘઆ—હુઃખ૦—હાં કહું. (૨)
 મહારી સુની આ વાડી માલોથી ખાલી—સુની છે.
 ખીલ્યાં છે ફળ પૂલ પાત—સખીરી ચકારાં (૨)
 એ....હુઃખ૦ (૨) મુઘઆ હુઃખ૦ હાં કહું.
 ગયો ખેલો જમાનો, જોખન નિશાનો
 ગોરા શરીરે દેખાય હાં મુઘ ચોળો ન અંગે સમાય(૨)
 એ...હુઃખ (૨) મુઘઆ હુઃખ—હાં કહું.

નાયકા—છાકરીઓ—

૨૦

પાતળીઆની પ્રોતે ખંધ.ઈ પસતાઈ (૨)
 મોહી જોઈ તને હું હાયરે મનકર નટવર
 મનને વીંધિ ગઈ હાય તારી તીરછી નજર
 આમ હું ટાઇશું એની મને નહોતી ખબર

ના તરસાવ ઓ દિલદાર દયાકર મુજ પર
વાગી વાગી વિકારી કટારી૦—પાત૦—

નાયકા—ચોર—

૨૧

ખ્યારા મ્હને હીરાના કંકણ અપાવો
કંકણ અપાવો મોતી માળા ખેરાવો (૩) ખ્યારા
જે તું કહે તે માલ અપાવું.
લાવું હું કાલ મારી જાન—તારા સોગન લાવું.
કાલ નહીં લાવો ને હાલ મ્હારા પ્રાણ
માણેક ચોક માંહી જાઉં રૂપ દાગીના ઘડાવું.
મ્હારી દેવીને ડીપાવું આવી કરું પ્રેમ પાન—ખ્યારા—

ચોર—ઠગ—

૨૨

કોઇ સારામાં સારો બેપાર કરીશું
બેપાર કરીશું રાજગાર કરીશું—કોઇ—
જરા સમજવી કહે જો કેવો ?
કોઇ સોનાની ચઢલા શિકાર કરીશું—કોઇ૦
કેમ જાઇ ? વાહ જાઇ—કોઇ—
ઝટપટ મળીને લાવો ઘેરી
આંખોનો અંધો ખરીદદાર
જે હાથે ખેસાદાર
છે પુલ્લ—વાતો ઘાતો દગાની દુકાનમાં—કોઇ—

લાલા—

૨૩

મીલાવોરે મ્હને મ્હારા હૃદય પીંજરનો પોપટડો
પોપટડો—મીલાવોરે—

આશા ઝમઝમ આઈ ઉડયો તે આશો નાહો
ચિરહનો તણાવી ધુંધટડો ધુંધટડો ધુંધટડોરે—મ્હને.
પાણી પ્રીતિનું પીતાં અધવચ નાંખી છે ખહીતાં
પુરો કયો નહીં ધુંટલડો, ધુંટલડો, ધુંટલડોરે—મ્હને—
(અરેરે પકડવાને માટે)

મનને મોકલીયું મ્હેંતો પીટયું ત્યાં બેઠું તે તો
રાખી રહ્યો યું એ સુગટડો સુગટડો સુગટડોરે—મ્હને

ખંધી—લાલા—

૨૪

મીઠી મીઠી પ્રીતી ખ્યાલી ખ્યાઓ
પ્રાણ ખ્યારા નહીં દુર જાઓ
દુર જાઉં ન હીલ દખાવો
લઈ દહાવો પ્રિયે । લેવરાવો
જાઓજી જાવ જાવ
આવોન જાવ ખાવ
ખીલાવો વાહ વાહ
રીઝાવો વાહ વાહ
ઉંહું ઉંહું ઉંહું ઉંહું નહીં નહીં દુર જાઓ
દુર જાઉં—મીઠી મીઠી—

લાલાં—બંધી—

૨૫

પ્રીય પ્રીતમ પ્રાણ પોઠો પલંગે ચતુર સુખણ
 ખ્યારી મ્હારી મોહિની મોહક બની છું.
 અજબ બની તું જીલાબતું કુલ—ખ્યારી—
 જાઓ જાઓ આમ શું કામ બનાવો ?
 રસીક રસીલા થઈ છે શું બુલ ?—પ્રીય—
 બુલ નથી જાવી સુખાવી બન્યું છે
 તન મન ધન આ બહન પર દુલ—ખ્યારી—

લરકરી નાચ

સામંતસિંહ—

૨૬

છેડી સીંહને કાઢે છે શું સાર ?
 નફટ ફટ ધીફ ધીફ ધીકકાર—
 છટ છીદ છીદ ફીટકાર—છેડી
 સાહસ મણીધર છેડતાં સુખતું સત્યાનાશ
 જ્ઞાન જ્ઞાન વિદ્યાનતું વેગે થાય વિનાશ
 પાપી—જા—જા—જા—છેડી—

ઝવેરી—

૨૭

જાણ મનમાં શું ધારો ? આ રાજગાર મ્હારો
 ઝવેરીનો સારો—ઠહેવાઉં જ્ઞાન દાન.
 જો હું મનમાંહી ધારું ઉડતાં પંખી ઉડારું

ફંદે ફસાવી ગાડું એવી મ્હારી શાન—જાઇ
 ઠગ લુચ્ચાએ નિજ ધંધાનું રાખે કંઈ અબીમાન
 તેનું પણ હું એક પલકમાં સર્વ બુલાવું જાન

વળી એક ખુળી જુઓ મારી

કહું છું આજ હું વિસ્તારી

ચોરી કરી, નાહી ડરી, જીવી મરી, ડુખી તરી,
 કાઇનો હરી, લાવું હું પૈશો નિદાન—જાઇ

રાજેન્દ્ર—ખંધી--

૨૮

મ્હારા જોળનના બાગમાંહીં મ્હાણોરે

આવીને વનમાળી

પ્રીતી પુષ્પોના ક્યારા સંજાળોરે

આવીને વનમાળી

—મ્હારા—

ગુલાબી આ ગાલ ગુલાબનું કુલ

નીહાળીઆ માળીનું મનડું ફલ

રહો જ્હાલ વાપી વારી મશગુલ

પીએ નહી પાઇ તો માળીની બુલ

ચુટી લુટી પ્રીતીની રીતીમાં

ખીલીને ખીલાવો જ્હાલા શું બાળોરે ?

આવીને વનમાળી

—મ્હારા—

શાએન્દ્ર--બંસી--

૨૯

નાહી નાથ નાહી મળે પ્રીતડી વેચાતી ખ્યારા !

વાટમાં ન ઘાટમાં ન હાટમાં મધુરા મ્હારા-નાહી-

મળે ના મ્હેલ મ્હોટામાં

નહી બાગ કુલ ગોટામાં

નહી ગાડી ઘોડા જોટામાં

મીઠી પ્રીત મળતી ક્યાંહી ?

બોલો શરમાઓ નાહી

મળે મળે મળે પ્રેમી જોડાના

લોગવતાં મ્હેલે લોગ મજાના

વાત ખરી ત્હારી ખ્યારીઓ દારા

માન્યા માન્યા હવે મોહન મ્હારા-નાહી-

 કીલ્લો--લઢાઈ--ટેળો.

અંક ત્રીજો.

લાલો—

૩૦

કેાનું કેાણ સગુ' છે કહેાને આ સંસારમારે.
 સુનીવર ખ તા ગોથાં પોથાં જોધ વિચારમારે—કેાનું.
 કેાચલ પણ કેરો જતાં આંખો છોડી જાય
 તળાવ સારસ છોડતાં જળ વિષ્ણુજે દેખાય
 ગણિકા મારે ધડકેા નીર્ધન જોતાં વારમારે
 મંત્રી ભ્રષ્ટ થએલો નૃપ ગણુતો ધોડકારમારે—કેાનું
 ભમરા છોડે પુષ્પને જો નહી વાસ જણાય
 હરણુ ભુમી હરીયાળીને જો વન લાગે લાલ
 દુનીઆ સ્વારથની છે સ્વારથ સહી નરનારમારે
 કાયા માયા મોહ મુકી લ્યો મન કીરતારમારે—કેાનું—

જડુધ નાય.

લાશીઆ—

૩૧

જડુ જોલમારે નકટી ટક ટક કરતી જાને (૨)
 કાચું જોલમારે કુલી ફાળકો થઈ શાને ? (૨)
 રામે રામે થાય દહાથ
 ચોકથ લહે જોઈ હાથ
 હકેલી છકી શું જાય ?

ઠાલી તું ખાલી ચીઠાય

હાય ત્હને ત્હને હાય

હાય—હાય—હાય—બહુ—

માનારી—

૩૨

સાંવલ બાંકે નજર મોરા આ ગયે

ના કછુ કહે ગયે ના કછુ સુન ગયે

મોરી ખારીસી ઉમીયાંકે દાગ લગા ગયે—સાંવલ—

રંગીલે છબીલે નુકીલે જવાન

તેરી તિરછી નજરીયોંકે લાગે હયેખાન હાયરે—સાંવલ

ચોર—

છંદ.

એક હતી કેાઇ ગુણીકા નાર

તેણે બોલાવ્યા બે ચાર

ધરમાં બે પેસતાં વાર

બંનેને ત્યાં થઇ ટકરાર

x x x x

એક કહે કે ચહારી નાર

બીજે કહે હું એના ચાર

રહામા રહામી બોલ્યા વહી

ત્યાંતો વેરયા વચમાં પડા

x x x x

ચોર અને કચ બેમાં જેહ

કીસ્સા વાળો હોયે તેહ

તે મહારા થાયે ભરથાર
મોલી એવું ગુણીકા નાર

x x x x

પોતાનો હુન્નર જે હાથ
ખતલાવા આફ્યા મે સાથ
થયો ઠગ દરખારી છેલ
ઝવેરી પાસે કાઢી મહેલ
ઝટ'પટ' કરીને ઠેર
તક્કડાવો મોતીની શેર
ખની શાહ કરી લીલા હહેર
ચોર અને ઠગ આખ્યા ઘેર

x x x x

દિવસ વીતી જ્યાં રાત્રી થઇ
હઠયો ચોર ઠગ સાથે લઈ
રાજ મહેલ પાસે તે ગયા
શયન ભુવનમાં દાખલ થયા

x x x x

પલંગમાં પોઢયાતા રાજ
ઝુકી પાસ માથાનો તોજ
પાસે બુઢો બેઠો એક
વાત કહે લથડાતો છેક

પકડી કુંચો મ્હોઠા માંઘ
 ખોચી ઘાલ્યો ચોરે ત્યાંય
 ચોતે કે'વા બેઠા વાત
 આપ વીતી મીઠી સાક્ષાત

x x x x x

રહેજ મળી રાખની આંખ
 તાજ લઈ કરી ચોરે પાંખ
 ઠગ સાથે લઈ ચાલ્યો ગયો
 બુઢો કુંચા સાથે રહ્યો.

લાલાં—

૩૩

ખની લાલાં લાલ વિના બે હાલ
 આવી મ્હાલા મ્હાલીની લીઓ સંભાળ
 થઈ નાથ પ્રિતિમાં ઘેલી
 આ અલબેલી મોહન વેલી

આવો નાહી બુલો મ્હાલ—લાલ વિના બે હાલ
 માછલી વિનાની નીર રે'ના રહેના ધરે શુ' ધીર ?
 તલપ તલપ થાય પ્યારા !

નોર મળે નિહાલ—આવી મ્હાલા.

ચોર—શુષ્ક—

૩૪

ગોરા ગોરા ગાલોથી પ્યારી જઈ વારી અજબશીરેલાલી આ
 મ્હાલા વરણાગીઆ રોડ શો ખાલી આ ?

બચોલ બચો હુંતો ચાલી આ
 ઉભારે' બહાલી પ્યારી ક્યાં ચાલી ?
 રક ઝક કરે છે શું ઠાલી આ ?
 બેચાન્નું બેચા
 આનંદે બહાલીઆ
 મુખડાથી મ્હોચા
 છબીલી બહાલી ! હા
 હરયા કે રાયા ?
 હથી પીધી પ્રેમ પ્યાલી આ—

ગ્યાર—નાયકા—

૩૫

દીલ પાયલ કરી કર્યો વાયલ તહે પ્યારી
 કારી લગાવી કટારી હાં એલ વાહ વાહ વાહ
 કાળી આંખલડી વાંકલડી તહે મારી
 કારી લગાવી કટારી હાં એલ વાહ વાહ વાહ
 બવોલ ના સતાવો બચો અલબેલા ચાર
 ચાલી શું ચાલી બહાલી તું હેયાનો હાર
 કુટી મળે ન ઠેહી તોય કરવો શું, પ્યાર ?
 છ હાલ હાલ હાહા રસીલી દીલદાર
 સુકે લાલા ચાળા ઠાલા
 જો પ્યારી મનહર નારી—દીલ

ખંધી--

૭૬

ગોડું ગુલાબી વડન ત્હાડું મદન જોર બતાવતું
 હસતું ખરે રમતું ખરે આ રસીકને મન લાવતું
 જોવા ચહું હરનીશતે જોતાં દુઃખી તન આ ઠરે
 લાલાં અરે વાઘેલી ત્હેં ગાંડો બનાવ્યો ત્હેં અરે
 મુખ તાહરા પંકજ મહીં ભમરો ફર્યો આ પ્રીતનો
 તર છોડવો ત્હેને કઠોરી કાયદો કયી રીતનો ?
 કેમળ મધુરાં અંગમાં શું કાળજી પથર તણું ?
 લાલાં અરે વાઘેલી હું દેવી ત્હેને મ્હારી ગણું—

x x x x x

લટકો અને મટકો ત્હારો મારતા ફટકો મ્હને
 ચટકો ચતુરી ચાલનો લાગ્યો ચતુરા કહુ ત્હેને
 શુદ્ધ સાનને અપમાન માન લુદ્યો મધુરી માહરી
 ગાંડો ફરું ઘેલો ફરું જોવા પ્રતીમાતાહરી

x x x x

રાજ થઇ લુટી લુટાવી કંઈક ધન લેશું કયું.
 કંઈને હસાવ્યાં કંઈ રડાવ્યાં તો'ય કારજ શું સર્થ ?
 મુખ લોગવી થોડો સમય માટી મહીં માટી થવું
 માટે સુકી અબીમાન માનવા ? માન આખર છે જવું—
 કંઈ કંઈ ગયા કંઈકંઈ જશે રવપતું ખરે સંસાર આ
 મ્હાડું કરી માનો જાહે પણ સાર આખર સાર આ

કેા આજ કેા કાલે જસે કેાને નહીં છે આ નવું—
 માટે મુકી અજીબાન માનવી ! માન આખર છે જવું—
 આતા, પિતા, બહાલી, અને પુત્રો, મુતા, નહીં કામનાં
 કનેહી સહોદર ભાંડુઓ છે કામનાં નહીં, નામનાં
 સંસાર સાગર પાર જાવા નામ શંકરનું લઈ
 માટે મુકી અજીબાન માનવી ! માન આખર છે જવું

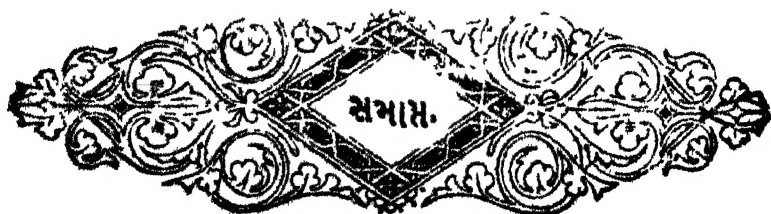
x x x x x x

લાલાં—

બંસી તણું પ્રિય નામ લાલાંનાં હૃદયમાં છે જડ્યું
 કેામળ બધાં આ અંગમાં નથી કાળજી પંથર પડ્યું

x x x x x x

લાલાં લલુતા લાલની લાગેલી અહીં તહીં આવતી
 મન મોતી સોંચ્યું લાલને તે નહીં બીજને આવતી
 પ્રેમી ખરા જો માહરા બંસી હતા તો આવજો
 છોડી શરીર સ્થુલ આપનું ધરી સુદમ મુખમાં મ્હાલજો

બહાર પાપર.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી દેશી નાટક કંપની લીમીટેડનો મુકામ બ્યાં હોય ત્યાંથી રોકડી કીંમતથી મંગાવી લેવાં વેલ્યુપેબલ અથવા નોટપેડ કાગળ લેવામાં આવશે નહિ.

રમાદેવી	(આવૃત્તી બીજી) ૦-૨-૦
હિજોળી યાને સોમનાથનો ઘેરો.	„ ત્રીજી ૦-૨-૦
તારા—સુંદરી.	„ ત્રીજી ૦-૨-૦
શારદા.	„ ત્રીજી ૦-૨-૦
લવ—કુશ.	„ બીજી ૦-૨-૦
મનુ-મણી.	„ બીજી ૦-૨-૦
લાલાંવાધેલી	„ પહેલી ૦-૨-૦
નુરજહાન	(છપાય છે) ૦-૨-૦
કમળા-લક્ષ્મી.	(છપાય છે) ૦-૨-૦

શ્રી દેશી નાટક કંપની લીમીટેડ.

અમદાવાદ.

